Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriö
Erityisasiantuntija Katja Tuokko, energiaosasto

Lausunto

TALOUSVALIOKUNNAN ASIANTUNTIJAKUULEMINEN 20.9.2022

Asia: U 62/2022 vp, Valtioneuvoston selvitys UJ 23/2022: Puheenjohtajan osittainen kompromissiehdotus: Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten 2021/1060, 2021/2115, direktiivin 2003/87/EY ja päätöksen ((EU) 2015/1814) muuttamisesta

Tausta

Euroopan komissio antoi 18.5.2022 tiedonannon niin kutsutusta REPowerEU-suunnitelmasta (COM(2022) 230 final), jonka tavoitteena on katkaista mahdollisimman pian riippuvuus fossiilisten polttoaineiden tuonnista Venäjältä sekä nopeuttaa siirtymää puhtaaseen energiaan. Suunnitelman osana komissio antoi useita esityksiä REPowerEU-hankkeiden rahoittamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut Suomen kantojen valmisteluun ja sen näkemykset on huomioitu valmistelun yhteydessä.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemykset

Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa U-jatkokirjelmän kantojen osalta seuraavia seikkoja:

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä erittäin varauksellista kantaa siihen, että REPowerEU-hankkeisiin kohdennettaisiin uutta rahoitusta ja että toissijaisesti rahoituksen kokoa tulisi pienentää.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää perusteltuna kantaa, jonka mukaan uuden rahoituksen sijaan tulisi mahdollistaa jäsenvaltioille jo allokoitujen määrärahojen vapaaehtoiset siirrot REPowerEU-hankkeisiin komission ehdotusta laajemmin.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää kannatettava, että markkinavakausvarantoa ei käytettäisi REPowerEU-toimien rahoittamiseksi. Markkinavakausvaranto on luotu varmistamaan päästökauppamarkkinan vakautta, poistamalla ylimääräisiä päästöoikeuksia tai tietyissä tilanteissa vapauttamalla näitä ennalta sovittujen sääntöjen puitteissa. Markkinavakausvarannon päästöoikeuksien käyttö fiskaalisiin tarkoituksiin on ristiriidassa markkinavakausvarannon toimintaperiaatteiden kanssa. Jo nyt jäsenmaat voivat käyttää päästökaupan huutokauppatuloja ilmastotoimiin sekä vihreän siirtymän tukemiseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa muiden rahoitusvaihtoehtojen tarkastelua ja kiinnittää huomiota siihen, että myös vaihtoehtoisten rahoitusväylien käytön vaikutukset on tärkeää selvittää. Innovaatiorahastolle kuuluvien päästöoikeuksien huutokauppatulojen käyttö osittain REPowerEU-hankkeiden rahoittamiseksi olisi kannatettavaa, sillä tässä vaihtoehdossa ei puututa markkinavakausvarannon toimintaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota Suomen kantaan, jonka mukaan tulisi pyrkiä varmistamaan, että markkinavakausvarannosta vapautetut päästöoikeudet lyhennettäisiin 2026 alkavan kauden päästöoikeuksien lukumäärästä. Markkinavakausvarannon toimintaperiaatteiden vuoksi olisi haastavaa arvioida, millaisia vaikutuksia päästöoikeuksien palauttamisella markkinavakausvarantoon olisi. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että päästöoikeuksien palautus tapahtuisi vastaavan päästöoikeusmäärän vähentämisellä huutokaupattavista päästöoikeuksista, jolloin jäsenmaiden huutokauppatulot todennäköisesti vähenisivät.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä Suomen kantaa, jonka mukaan allokaatioavaimen tulisi heijastaa REPowerEU:n tavoitteita. Voimassa olevan RRF-asetuksen allokaatioavaimen perusteissa eivät näy REPowerEU-tavoitteet Venäjän fossiilisista irtautumiseksi. Olisi perusteltua, että jäsenmaiden erilainen asema riippuvuudessa Venäjän fossiilisesta energiasta näkyisi jakoperusteissa. Myös tuontisähkö Venäjältä on osa Venäjä-riippuvuutta, jonka katkaisua REPowerEU-suunnitelmalla tavoitellaan. Haasteena allokaatioavaimen muutoksissa on, että neuvoston oikeuspalvelu on arvioinut, että allokaatioavaimen tulee vastata RRF-asetuksen oikeusperustaa.